

ČESKÁ TELEVIZE

Materiál pro RČT:

Informace o činnosti zahraničních zpravodajů za rok 2011

Vytvořeno na základě Usnesení RČT:

Usnesení č. 93/09/11: Zpráva o činnosti zahraničních zpravodajů za rok 2011

Datum předání: 31. 5. 2012

Vytvořil: Zdeněk Šámal, ředitel zpravodajství
Martin Řezníček, vedoucí redaktor zahraniční redakce

Předkládá: Petr Dvořák, generální ředitel

Obsah:

1. Definice zahraničního zpravodaje
2. Hlavní zahraniční události roku 2011 a jejich pojetí v ČT
3. Změny v práci zahraničních zpravodajů v roce 2011
4. Statistika výstupů
5. Výhled do budoucna

1. Definice zahraničního zpravodaje

Zahraniční rubrika Redakce zpravodajství v současné době disponuje osmi stálými zahraničními zpravodaji, jejichž střediska jsou v Berlíně, Bratislavě, Bruselu, Košicích, Moskvě, Pekingu / Hongkongu, Varšavě a Washingtonu:

Seznam stálých zahraničních zpravodajů ČT k 1. 3. 2012:

Berlín – Eva Pláničková
Bratislava – Olga Baková
Brusel – Eva Hrnčířová
Košice – Ladislav Kerekeš
Moskva – Pavel Vondra
Peking / Hongkong – Tomáš Etzler
Varšava – Miroslav Karas
Washington – Michal Kubal

Rozmístění zahraničních postů odráží jak historický vývoj, tak za daných rozpočtových podmínek maximální snahu o původní zahraniční zpravodajství, které je ve srovnání s ostatními českými, nejen veřejnoprávními médii unikátní. Zmíněná struktura zpravodajských postů umožňuje pokrývat nejen dění v samotných městech / zemích, kde sídlí zahraničních střediska, ale i vzdálenější okolí. Zpravodaj ve Spojených státech v rámci finančních možností pokrývá i Kanadu, příp. nejbližší země střední Ameriky, zpravodaj v Košicích taktéž Maďarsko, zpravodaj v Polsku i Pobaltí atd. Tímto se Redakce zpravodajství snaží minimalizovat náklady, které jsou ve srovnání s ad hoc vyslaným zvláštním zpravodajem z Prahy nižší.

Stálý zpravodaj není jen reportérem, ale také vedoucím střediska, účetním, často také produkčním. Zastává tedy funkce, které jsou v pražském ústředí České televize svěřeny několika lidem. Dlouhodobá analýza jejich příspěvků dokládá, že přinášejí zpravodajství, které je kvalitativně i kvantitativně na vysoké úrovni.

Vedle stálých zpravodajů, kteří jsou všichni interními zaměstnanci České televize (6 Čechů, 2 Slováci) se zahraničním zpravodajem v obecnějším slova smyslu rozumí také redaktor vyslaný do zahraničí s cílem pokrýt událost s časově omezenějším charakterem.

Pro účely této zprávy se však zahraničním zpravodajem rozumí stálý zpravodaj žijící dlouhodobě v jednom z osmi středisek.

2. Hlavní zahraniční události roku 2011 a jejich pojetí ve zpravodajství ČT

Rok 2011 znamenal pro zahraniční zpravodaje ve srovnání s rokem předcházejícím opět o něco vyšší vytížení, přestože statistiky nedokládají výraznější rozdíly. Důvody tohoto stavu jsou popsány v kapitole 4. Zpravodajská náročnost roku 2011 byla mj. dána těmito událostmi, které Česká televize pokrývala prostřednictvím jednoho ze svých stálých zahraničních štábů, příp. vysláním vlastního štábu z Prahy:

- Výročí zemětřesení na Haiti
- Zemětřesení a tsunami v Japonsku
- Arabské jaro (Egypt, Tunisko, Libye)
- Válka v Afghánistánu
- Krize kolem jednotné měny euro, situace v Řecku a dalších evropských zemích
- Volby ve Španělsku
- Výročí sjednocení Itálie
- Výročí havárie v Černobylu
- Prezidentské volby v Rusku

Zahraniční zpravodajství se během roku 2011 věnovalo především dění v arabských zemích, které zasáhla revoluční vlna. Zvláštní zpravodajové pokrývali jak revoluci v Egyptě, tak opakovaně i povstání v Libyi (a taktéž pohyb syrských uprchlíků u tureckých hranic). Vždy patřili mezi první české novináře, kteří ze zemí přinášeli původní, kvalitní zpravodajství. Zahraniční redakce se taktéž podílela na celé řadě mimořádných vysílání věnovaných aktuálnímu dění nejen na Blízkém východě.

Zpravodaji v USA Michalu Kubalovi se vzhledem k dlouhodobým kontaktům v americké armádě podařilo zúčastnit tzv. embeddingu na základnách v Afghánistánu. Výsledkem byla série exkluzivních reportáží přímo z fronty, které byly v rámci českého televizního prostoru unikátní.

Na podzim 2011 zaznamenalo zpravodajství České televize nejen v rámci domácích, ale i evropských médií výrazný úspěch. Po měsících příprav se zahraniční redakci podařilo vyslat reportéra a kameramana do válkou zmítaného Somálska, které patří mezi nejnebezpečnější místa na světě a kde bylo dosud natáčení televizních příspěvků téměř vyloučené.

Zahraniční redakce se prostřednictvím své bruselské zpravodajky a dalších zvláštních zpravodajů věnovala podrobně krizi kolem jednotné evropské měny, a to nejen informováním o nesčetných jednáních v Bruselu, ale také reportážemi z nejpostiženějších zemí (Řecku, Španělsko).

V lednu 2011 byl do víkendového vysílacího schématu ČT24 zařazen hodinový pořad Horizont věnovaný výhradně aktuálnímu zahraničnímu dění, založenému na původních reportážích i příspěvcích zpracovaných z agentur. Začátkem vysílání tohoto formátu se opět zvýšila vytíženost jak stálých a zvláštních zpravodajů, tak i redaktorů v pražské části zahraniční redakce.

Začátkem roku 2011 se zahraniční rubrika ujala též nedělního pořadu Před půlnocí, kam si moderátoři zvou zajímavé hosty mající různou zahraniční zkušenost.

3. Změny v práci zahraničních zpravodajů v roce 2011

Rok 2011 nepřinesl žádné změny v portfoliu zahraničních středisek, i tak ale šlo o dobu výrazných proměn některých postupů. Barbora Šámalová, která v létě roku 2010 nahradila v Moskvě Josefa Pazderku, jemuž nebyla prodloužena víza, v souladu s předchozí dohodou o časově omezeném působení opustila post v Rusku v létě roku 2011. V září ji na pozici zpravodaje nahradil Pavel Vondra. V této souvislosti je nezbytné poznamenat, že po celou dobu uplynulého roku se vedení Redakce zpravodajství intenzivně snažilo přimět české ministerstvo zahraničí k součinnosti s cílem minimalizovat pravděpodobnost toho, že se Česká televize opět stane obětí vyřizování účtů mezi českou a ruskou diplomacií.

V Asii se Česká televize podobně jako další zpravodajská média snažila prostřednictvím svého zpravodaje v Pekingu / Hongkongu soustřeďovat vedle zpravodajství z Číny i na velmi rychle se vyvíjející jihovýchodní část tohoto kontinentu. Divákům tak nabídla širší výběr témat z různých zemí (Japonsko, Korea, Indonésie, Kambodža atd.), přestože dominantním regionem v této části světa pro ČT stále zůstává Čína, o čemž svědčí i poměr příspěvků z této země a zbytku Asie ve vysílání.

Rok 2011 přinesl obecně další tlak na univerzálnost zahraničního zpravodaje, která znamená připravenost referovat o několika různých tématech v jeden den nad rámec běžného natáčení, čímž se zpravodaj liší např. od členů domácí redakce.

Zatímco se rok 2010 stal průlomovým ve využívání internetu k živým vstupům, znamenal rok 2011 další výrazné rozšíření této technologie. Internet se v minulých letech používal zejména k přenosu zpracovaných reportáží ze střediska do Prahy. S cílem ušetřit peníze a - oproti klasickému satelitnímu přenosu, který je kvůli své náročnosti velmi rigidní - zvýšit flexibilitu byla některá střediska vybavena technologií Quicklink umožňující živé vstupy přes internet v kvalitnější podobě než např. Skype. V minulém roce získala tuto technologii všechna zahraniční střediska. Dodatečné náklady na vybavení kanceláří (světla, obrazové pozadí, kamera), kvůli nimž např. vzrostl rozpočet střediska ve Washingtonu, jsou minimální ve srovnání s ušetřenými prostředky za satelitní trasy. I tak dosud sloužily vstupy přes internet především k nahrazení telefonických příspěvků. Se zkvalitněním internetového spojení lze předpokládat, že výhledově alespoň částečně nahradí klasické živé vstupy i v hlavních relacích, dosud kladoucích důraz na kvalitní obraz. Zahraniční rubrika s cílem dále zvýšit flexibilitu zvažuje též používání dalších technologií pro přenos živého obrazového materiálu.

4. Statistika výstupů

Zahraniční redakce provádí kontinuálně statistiku výstupů z jednotlivých zpravodajských postů určenou pro interní potřeby. Je důležité upozornit, že tato data nejsou v žádném případě jediným, ani hlavním kritériem hodnocení práce zpravodajů. Jde pouze o jeden z řady pomocných indikátorů, které bere vedení redakce v úvahu. Výsledky obecně dokládají ve většině případů nárůst počtu příspěvků v aktuálním roce ve srovnání s rokem minulým. Výpovědní hodnota statistik je ovšem omezena personální změnou na postu v Moskvě.

Dalším faktorem, který limituje možnost činit ze statistik přesné závěry, je velmi obtížně kvantifikovatelná odlišnost v podmínkách pro práci novinářů, vzdálenosti, které je nutné překonat pro pořízení obrazového příspěvku, rozdíl v relevanci témat pro českého diváka atd. Reportáže v kulturně blízkých prostředích, kde je Česká televize respektovaným médiem (Slovensko, Polsko) vznikají mnohem jednodušeji než např. v Rusku, Číně nebo Spojených státech. I tak ale byl např. Tomáš Etzler v Pekingu v počtu reportáží za rok 2012 v jedné osobě (v Pekingu nemá Česká televize vlastního kameramana) výkonnější než týmy ve stejném městě působících renomovaných západních médií.

5. Výhled do budoucna

Možné rozšíření sítě zpravodajů záleží na mnoha faktorech, které Redakce zpravodajství kontinuálně vyhodnocuje, především na financích (v roce 2011 hospodařila všechna střediska jako celek v souladu s přijatým rozpočtem, který nepřekročila – zůstala na 97,8% plánu).

Rok 2012 je z pohledu potenciálních změn na místech zahraničních reportérů ve srovnání s minulými lety zásadní. Subjektivní okolnosti konkrétního zpravodaje, objektivní potřeby Redakce zpravodajství, příp. uplynutí obvyklé čtyřleté periody znamenají, že výměna zpravodajů se v roce 2012 bude týkat většiny zpravodajských míst. Eva Pláničková požádala o zkrácení svého úvazku v Berlíně ze zdravotních důvodů (místo původních 4 let stráví v Berlíně necelé 3 roky) k létu 2012. Novým zpravodajem v Berlíně se stane Martin Jonáš. Eva Hrnčířová byla v roce 2011 vyzvána k setrvání v Bruselu o rok déle oproti obvyklému čtyřletému cyklu, i zde se v létě 2012 (letní období je pro výměnu zpravodajů nejvhodnější kvůli relativně nižšímu počtu zásadních událostí a vhodnosti využití této doby k zapracování nového zpravodaje) počítá s výměnou, jejím nástupcem se stane Bohumil Vostal.

Čtyřleté období uplyne v roce 2012 taktéž Olze Bakové v Bratislavě, pětileté Ladislavu Kerekešovi v Košicích. S cílem ušetřit finanční prostředky a posílit post v Bratislavě jako středisko pokrývající nejen Slovensko, ale částečně i Rakousko a Maďarsko bylo rozhodnuto o zrušení košického postu k 31. 8. 2012. V současné době se o nahrazení Olgy Bakové v Bratislavě jedná, přičemž v úvahu připadají dvě varianty: buď pozici obsadit vyslaným českým novinářem, nebo místním slovenským novinářem.

Pavla Vondru v Moskvě nahradí od 1. 8. 2012 Miroslav Karas, který obvyklý čtyřletý cyklus ve Varšavě přesluhoval několikanásobně. Zpravodajem ve Varšavě se stane Josef Pazderka, zkušený reportér, který před časem působil v Moskvě. K závěru roku 2012 se po prezidentských volbách v USA počítá s výměnou na postu zpravodaje ve Washingtonu – Michala Kubala nahradí Martin Řezníček. Česká televize si od této zásadní změny ve většině zpravodajských středisek slibuje další posílení zahraničního zpravodajství, které se má stát jedním z pilířů nové hlavní zpravodajské relace. Zároveň touto výměnou prokázala schopnost vyslat do zahraničí zkušené reportéry Redakce zpravodajství.

Se vzrůstajícím důrazem na původní zahraniční zpravodajství zároveň opět vyvstává otázka potenciálního rozšíření sítě zpravodajů. Plány na zřízení postu na Blízkém východě (po zvážení řady argumentů se nejvhodnějším místem jeví Jeruzalém) jsou již vypracovány, včetně rozpočtového výhledu, byly již předloženy minulému vedení televize.

Variantou, kterou zahraniční redakce dlouhodobě zvažuje, je i zřízení postu, který by primárně obstarával dění v západní Evropě (zejména Velká Británie, Francie, Španělsko). Vytíženost bruselského postu širší původní pokrývání těchto třech velkých zemí omezuje na minimum, děje se tak jen v případě zásadních událostí. Při každodenním informování o událostech v těchto státech je redakce odkázána na agenturní zpravodajství, které původní příspěvky z místa dokáže nahradit jen v omezeném rozsahu. Taktéž výrazně nadprůměrné (ve srovnání s ostatními) využívání spolupracovníků na telefonické příspěvky z Paříže i Londýna svědčí o tom, že absence postu v jednom z těchto měst je citelná.